

agendum. *Comm.*, arg. c. ult. *De procuratoribus*. (13. Possunt tamen excommunicati procuratorem constituere ad defendendum, seu quando ab aliis in iudicio conveniuntur. *Communis*, textu expresso in c. *Intelleximus* 7, De iudiciis, ibi: « Quia postulasti a nobis, utrum excommunicatus in iudicio stare possit? respondemus, quod conveniri potest; et debet per alium respondere in iudicio, ne videatur de sua malitia commodum reportare. »

(14. Generatim loquendo quilibet, qui non reperitur in iure prohibitus, potest procurator constitui. *Communis*, per text. in cap. *Non indiscrete* 1, § 1, *De procuratoribus* in 6, et l. *Mutus* 43, § 1, ff. eod.

(15. In iure autem prohibentur esse procuratores excommunicati excommunicatione majori. *Communis*, arg. cap. ult. *De procurat.*, et c. *Intelleximus* 7, De iudiciis.

(16. Item procuratores constitui in foro laicali prohibentur clerici beneficiati, seu in sacris constituti. *Communis*, per text. in authent. *De sacr. Episcop.*, § *Deo autem*, cap. *Quia episcopus* 5, q. 3; cap. *Nullus* 11, quæst. 1, cap. *Credo* 21, quæst. 3; cap. *Clerici* 1, De postulando; cap. *Multa sunt negotia* 1, cap. *Sacerdotibus* 2, et cap. *Sed nec* 4, Ne clerici vel monachi. *Vide* verb. *Clericus*, art. 3, n. 59 et seq.

(17. Item prohibentur esse procuratores religiosi, nisi cum licentia sui prælati, et pro utilitate sui monasterii vel suæ religionis. *Communis*, per text. in Clementin. *Religiosus de procuratoribus*, cap. 2, *De postulando*, cap. *De presentium*, et cap. *Monachi* 16, q. 1, cum similibus.

(18. Fratres autem minores, nedum non possunt esse procuratores et advocati, sed neque possunt personaliter assistere procuratoribus et advocatis ad eosdem instigandos, quando ipsorum negotia pro rebus temporalibus agitantur in curiis. *Communis*, per text. in Clementin. *Exivi*, § *Proinde*, De verbor. significat. Ubi adducitur ratio, quia fratres minores nihil habent proprium, ne quidem in communi, sicuti habent alii regulares; atque « ex talibus assistentiis in curiis et instigationibus, cum de rebus agitur in ipsorum modum convertendis, creduntur verisimiliter ex his, quæ foris patent (de quibus habent homines foris iudicare) in ipsis rebus fratres assistentes aliquid quærere tanquam suum; » prout argumentatur Pontifex, *ibidem*, adeoque nullo modo debent hoc facere, « ut et testimonium habeant ab his qui foris sunt, et puritati satisfaciunt voti sui, ac evitetur per hoc scandalum pusillorum; » ut *ibidem* subjungit Pontifex.

(19. Item prohibentur esse procuratores omnes impuberes. L. *Femina* 2, De regul. juris.

(20. Imo etiam minores septemdecim annis non possunt esse procuratores, nequidem ad negotia et minores viginti quinque annis nequeunt esse procuratores ad iudicia. C. *Qui generaliter*, § fin. *De procuratoribus* in 6, et l. *Minores* 51, ff. eod.

(21. Item prohibentur et ab officio procuratoris excluduntur feminae. L. *Alienum*, cod. *De probationibus*, et cit. leg. *Femina* 2, ff. De regul. juris; exceptis necessitatibus suorum parentum, pro quibus, alio non existente procuratore, possunt feminae procuratoris obire officium, textu expresso in l. *Feminas* 41, ff. *De procurator.*, ibi: « Feminas pro parentibus agere interdum permittitur causa cognita, si forte parentes morbus, aut ætas impediatur, nec quemquam, qui agat, habeant. »

(22. Item prohibentur esse procuratores in alienis negotiis milites, leg. *Neque femina* 54, De procuratoribus; ipsi enim, quia armis, et non privatis negotiis occupari debent, nec pro conjunctis personis, v. g. patre, matre vel uxore, procuratoris vices agere possunt. L. *Militem* 7, cod. *De procuratoribus*. Possunt tamen milites esse procuratores in propriis causis et negotiis. L. *Qui stipendia* 9, cod. *De procuratoribus*. Sicut et in negotiis suæ cohortis. L. *Filius familias*, § *Veterani*, ff. *De procuratoribus*.

(23. Item potentiores prohibentur esse procuratores ad lites. L. *Divini admodum* 1, cod. *Ne liceat potentioribus*. Et idem dicendum est de redemptoribus alienarum litem. Arg. l. *Litem* 15, De procuratoribus.

(24. Item iure canonico prohibentur esse procuratores omnes infames, textu expresso in cap. *Infamis* 1, caus. 3, q. 7, ibi: « Infamis persona nec procurator esse potest, » c. *Infames* 2, ead. caus. 3, q. 7, ibi: « Infames non possunt esse procuratores vel patroni causarum; » cum similibus. Dicitur autem notanter *iure canonico*; nam, spectato iure civili, infames non prohibentur esse procuratores, § final. institut. *De exceptionibus*.

(25. Procurator judicialis, seu ad iudicia post litem contestatam potest alium substituere; tunc enim dominus litis jam effectus est. *Communis*, textu expresso in cap. *Non indiscrete* 1, § *Licet a procuratoribus* in 6, et l. *Nulla*, cod. eod., cum similibus.

(26. Et a fortiori potest alium libere substituere procurator extrajudicialis, seu ad negotia. *Communis*, textu expresso in cit. cap. *Non indiscrete* 1, § *Procurator*, De procuratoribus in 6. Cum enim in negotiis non agatur de tam gravi præiudicio, sicut in judicialibus, si potest alium substituere procurator judicialis, seu ad iudicia, vel ad lites; a fortiori poterit alium substituere procurator extrajudicialis, seu ad negotia.

(27. Procurator non præiudicat domino, si extra fines mandati aliquid egerit. *Communis*, per text. in l. *Si procurator* 19, cod. *De procuratoribus*. Talis enim procurator fines mandati excedens, aliud agit, quam sibi fuerat injunctum. L. *Diligenter*, ff. *Mandati*, adeoque non præiudicat domino, ne quis alieno facto oneretur. In *causa* 27, ff. *De procuratoribus*.

(28. Procuratoris generalis omnium rerum factum, seu negligentia, vel dolus no-

et domino. *Communis*, per text. in l. *Procuratoris*, ff. *De tributor. action.* Dominus enim debet sibi imputare, quod negligentem aut dolosum procuratorem, præsertim generalem omnium suarum rerum, constituerit. L. *Cum mandato*, ff. *De minoribus*. (29. Poterit tamen dominus actione mandati directa agere contra talem procuratorem de omni damno, et interesse per ejus dolum, culpam aut negligentiam sibi illato. L. *Si procurator* 10, l. *Licet in popularibus* 42, § *Ea obligatio*, cod. *De procuratoribus*, l. *Si procuratorem* 8, § final., ff. *Mandati*, et l. *Procuratorem*, cod. eod., cum similibus.

(30. Item nocet Domino etiam factum, seu negligentia, vel dolus procuratoris specialis, qui fines mandati non excessit. *Communis*, per text. in l. *Procurator* 10, cod. *De procuratoribus*, l. *Eum qui res*, cod. eod., l. *Quoties*, cod. *De dignitat.*, capit. *Cum olim abbas* 32, De offic. delegat., cap. *Cum olim* 7, De causa possess. et proprietat., cum similibus. (31. Et contra hunc etiam procuratorem poterit dominus, actione mandati directa, agere de omni damno, et interesse per ejus dolum, culpam aut negligentiam sibi illato. *Commun.* per citata jura sub num. 29.

(32. Procuratoris tamen specialis factum, seu negligentia, vel dolus non nocet domino, si fines mandati excesserit. *Communis*, per text. in l. *Si procurator* 10, cod. *De procuratoribus*, ibi: « Si procurator ad unam speciem constitutus officium mandati egressus est, id, quod gessit, nullum domino præiudicium facere potuit; » et patet ex dictis supra num. 27.

* Ut quis alterius nomine valeat cum effectu et rite agere, omnino præcedat oportet mandatum. Regulariter enim non admittitur quis ad agendum alieno nomine, nisi de mandato doceat. Cæterum qui ad aliquam actionem mandatum habet, et ad ea, per quæ ad hanc actionem pervenitur, mandatum habere intelligitur. L. 56, l. 57, leg. 72 et leg. 78, § 1, ff. hoc tit. Quædam nihilominus personæ sunt, quæ cum naturali affectione ad agendum pro aliquo invitentur, etiam sine mandato admittuntur. Talis primo est maritus pro uxore, l. 21, cod. hoc. tit. Secundo idem dicendum de liberis, qui pro parentibus agerent, et vice versa, l. 35, ff. hoc. tit., l. 51, l. 56, § 1, ff. *De verb. sign.* Tertio admittuntur etiam fratres et affines, puta socer, si agat pro nuru, l. 50, ff. eod.

Quisquis autem ille sit, qui alieno nomine experiat, hæc ab eo exiguntur, nimirum « ait prætor: Cujus nomine quis actionem dari sibi postulabit, is eum viri boni arbitrato defendat, et ei quo nomine agat, id ratum habere eum, ad quem ea res pertinet boni viri arbitrato satisdet. » L. 33, § 3, ff. hoc tit. *

(33. Procuratoris officium finitur quinque potissimum modis. Et primo, finitur *revocatione*: procurator enim, tum judicialis, tum extrajudicialis, re integra, potest libere a domino revocari etiam sine causa, cap.

Quamvis 2, De procuratoribus in 6, l. *Si procuratorem*, § *Recte*, Institut. *De mandato*. Re autem non integra, seu post litem contestatam aut inceptum negotium, revocari potest solum cum justa et rationabili causa, cit. c. *Quamvis*, De procuratoribus in 6, l. *Post litem* 17, ff. *De procuratoribus*.

(34. Causæ autem justæ et rationabiles revocandi procuratorem, etiam re non amplius integra, recensentur in cit. cap. *Quamvis* 2, De procuratoribus in 6, ubi postquam Pontifex dixit: « Quamvis procurator possit ante litem contestatam, etiam sine causa, libere a domino revocari, » statim subjungit: « Postea tamen ipso nolente nequibit, nisi eum cum domino inimicum fieri, vel suspectum, aut adversario affinitate conjungi, vel ejus hæredem fieri, seu ingredi religionem, aut in longum peregrinari, vel ægritudine, aut vinculis delineri contingat, seu alia rationabilis causa subsit, propter quam sit merito revocandus. »

(35. Secundo, finitur *renuntiatione*, seu mutuo consensu principalium, scilicet domini constituentis, et procuratoris constituti. L. *Mutari* 24, ff. *De procuratoribus*, juncta *Glossa*, *ibidem* communiter recepta, et cap. *Omnis res* 1, De regul. juris, ibi: « Omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur. »

(36. Tertio, finitur *finita instantia iudicii*, id est post latam sententiam definitivam; tunc enim licet possit et debeat procurator a tali sententia appellare, vel saltem statim dominum admonere, ut ipse, si velit, appellare possit, tamen non tenetur appellationem proseguere invitus, adeoque censetur extunc exspirare ejus officium. C. *Non injuste* 14, De procuratoribus, et l. *Inventus* 17, cod. eodem.

(37. Quarto finitur *per mortem Domini ipsius constituentis*, si moriatur re integra, alias secus, § *Item* 10, Institut. *De mandato*, l. *Inter causas* 25, ff. *Mandati*, ibi: « Inter causas amittendi mandati etiam mors mandatoris est, nam mandatum solvitur morte: si tamen per ignorantiam impletum est, competere actionem utilitatis causa dicit. » Ne scilicet justa ignorantia cuiquam damnum afferat, ut dicitur in citat. § *Item*, ibi: « Alioquin justa et probabilis ignorantia tibi damnum afferret. »

(38. Quinto, finitur *per mortem ipsiusmet procuratoris*; tale enim officium non transit ad hæredes, cum censeatur electa industria personæ. L. *Si quis alicui* 37, § 3, ibi: « Morte quoque ejus, cui mandatum est, si is, integro adhuc mandato, decesserit, solvitur mandatum, et ob id hæres ejus, licet exsecutus fuerit mandatum, non habet mandati actionem; » et concordat cit. § *Item* 10, Institut. *De mandato*.

(39. Procurator unus, qui sit viri, et alter, qui sit procurator mulieris, baptizatum de sacro fonte suscipere possunt, sed non duo viri, nec duæ mulieres, unusquisque tamen proprio nomine, vir loco mulieris, vel mulier loco viri. Sac. congr. Conc.,

apud Barbosam, in *Summa Apostolic. decis.*, verb. *Procurator*, n. 1.

(40. Procurator non contrahit cognationem spiritualem sibi, sed mandanti. Sacra congregat. Concil., in *Tridentina*, 16 Maii 1630; Barbos., *loc. cit.*, num. 4.

(41. Procurator pro contrahendo cum absente matrimonio potest esse diversi sexus ab illo, cujus nomine contrahit; unde potest femina contrahere pro viro, et econtra vir pro femina: agit enim non suo, sed alterius nomine. *Vide* verb. *MATRIMONIUM*, art. 1, n. 36.

(42. Nec requiritur, quod procurator sit certæ ætatis; quamvis enim c. *Qui generaliter*, ff. fin. *De procuratorib.* in 6, et l. *Minor* 51, ff. eod., juxta dicta supra num. 20, dicatur, procuratores ad negotia debere esse xvii annorum, tamen id non requiritur in matrimonio, in quo non exigitur industria procuratoris, sed tantum manifestatio consensus: unde sufficit, quod sit in ætate sufficiente ad manifestandum sui principalis consensum, quamvis nec dum esset pubes. *Vide* d. verb. *MATRIMONIUM*, n. 37.

(43. Impedimentum cognationis spiritualis procuratoris, qui puellam ad baptismum suscepit, non obstare, quo minus matrimonium contrahere valeat cum puella suscepta, respondit sac. congreg. Conc., in *Theatina matrimonii*, 23 Aug., et 18 Sept. 1721; apud *Thesaurum Resolutionum sacræ congreg. Conc.*

(44. Procurator generalis Observantium debet præcedere in capella Pontificia procuratori Patrum Conventualium. Sac. cong. Rit., 26 Nov. 1593, et 11 Jan. 1692, approbante sanctissimo, ut patet ex decreto ad litteram relato a Lantusca, in *Theat. regul.*, verbo *Procurator*, num. 6, ut infra.

« Viso memoriali pro procuratore generali ordinis Minorum Sancti Francisci de Observantia sanctissimo domino Nostro porrecto, et a Sanctitate Sua congregationi sacrorum Rituum transmissio super præcedentia eidem procuratori in capella Sanctissimi ante procuratorem generalem ejusdem ordinis conventualium competenti ac decreto alias sub die 26 Nov. 1593, ad ejusdem procuratoris de Observantia favorem facto:

« Congregatio die 21 Jan. 1602, stetit in decisio, factaque eidem sanctissimo domino Nostro (juxta ejusdem sanctissimi rescriptum) de præmissis relatione, Sanctitas Sua dicta decreta approbavit, et ab his, ad quos spectat, observari mandavit.

« P. H. card. com. »

(45. Procuratores seu officiales deputati monasteriorum monialium durare debent per triennium, et non ultra, seu de triennio in triennium mutari debent. Sacra congr. Episcop. et Regul., in *Orien.*, 16 Jul. 1615; apud Barbos., in *Summa Apost. decis.*, verb. *Procurator*, n. 3; et Monac., t. I, tit. 11, formul. 14, n. 8. (46. Imo si episcopus animadvertat non esse utiles, parumque propensos et diligentes servitio, etiam du-

rante triennio, poterit eos remove. Eadem sacra congregat., in *Surrentina*, 12 Maii 1617; apud Monac., *loc. cit.*, n. 8.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(47. Procurator contrahendo, etsi regulariter non propriam, sed personam obliget mandantis, plures tamen sunt casus, in quibus propriam obligat personam.

(48. Primus casus est, si sine legitimis facultatibus contraxerit. Dicitur autem contrahere sine legitimis facultatibus, si mandato contrahendi caruerit, ut respondit Rota, in *Milevitana redditionis rationis super indemnitate*, 24 Aprilis 1740, § 3, cor. reverendiss. *Molin.* (49. Idem est, si mandatum fuerit revocatum, nec juvatur ambiguitate revocationis, et credulitate ratificationis, et vanum est dicere *putabam*, ut firmavit idem sacrum Tribunal, in *Romana frumenti super reservatis*, 7 Mart. 1742, cor. eodem.

(50. Alter casus est, si procurator habeat mandatum, sed mandans sit *exterus, et ignoti nominis*; Rota, dict. *Romana frumenti super reservatis*, 7 Mart. 1742, cor. eodem.

(51. Tertius casus est, si substituerit, et substitutus male se gesserit. Et nota id locum sibi vindicare, etiamsi procurator facultate substituendi donatus fuerit, modo facultas substituendi non sit directa in certam personam. Confer Rot., in *Romana pecuniaria*, 9 Decemb. 1743, cor. reverend. *P. D. Canillac decano*, ubi quando procurator non teneatur pro male gestis a substituto.

* Multa sunt onera defensorum, quæ hic non recensentur, sed unusquisque per se videt, procuratorem in re aliena se gerere debere, ac si de re propria ageretur. Sed si procurator officio functus sit vel defecerit, tum ipsi, tum domino competit actio. « Si quidem ea obligatio, quæ inter dominum et procuratorem consistere solet, mandati actionem parit. L. 42, § 2, ff. hoc tit. Unde procurator ut in cæteris quoque negotiis gerendis, ita et in litibus bona fide rationem reddere debet. Itaque quod ex lite consecutus erit, sive principaliter ipsius rei nomine, sive extrinsecus ob eam rem debet mandati iudicio restituere, usque adeo ut etsi per errorem, aut injuriam iudicis non debitum consecutus fuerit, id quoque reddere debeat l. 46, § 4, ff. eod. Item contra, quod ob rem iudicatam procurator solverit, contrario mandati iudicio recuperare debet d. l., § 5. Nam litis impendia bona fide facta, vel ab actoris procuratore, vel a rei debere ei restitui æquitas suadet d. l., § 6. Pœnam autem quam ex suo delicto præstitit recuperare non debet, *ibid.*, § 8. »

« Aliquando tamen non contrahitur obligatio mandati sicut evenit, cum in rem suam procuratorem præstamus, eoque nomine iudicatum solvi promittimus. Nam si ex ea promissione aliquid præstiterimus, non mandati, sed ex vendito, si hæreditatem vendidimus (finge: hæres vendidit hæreditatem, deinde is hæres conventus a

creditorum hæreditario emptorem dedit procuratorem pro quo *iudicatum solvi* promissit) vel ex pristina causa mandati agere debemus, ut sit cum fidejussor reum procuratorem dedit. » L. 42, § 2, vers. *Aliquando*,

ff. hoc lit. Id est ex illo pristino mandato, quod contractum est cum reus mandavit fidejussori, ut pro ipso fidejuberet, non ex illo mandato, quo fidejussor mandavit reo, ut ipsum adversus creditorem defenderet*.

PRODIGALITAS.

Vid. tom. I, verb. AVARITIA, n. 13 et 14

PROFESSIO FIDEI.

Vide verb. FIDEI PROFESSIO.

PROFESSIO REGULARIS.

Vide verb. REGULARIS PROFESSIO.

PROPOSITIONES DAMNATÆ.

(1. *Propositiones damnatæ in conciliis Carthaginiensi et Milevitano annis 411 et 416 in causa Pelagianorum, habitis ex capite secundo Appendicis De damnatis propositionibus theologiæ moralis P. Gabrielis Antoine a P. Philippo a Carboneano subjectæ.*

1. Naturaliter potest implere legem, qui vult, et Deus legem ad adiutorium dedit.

2. Ad perficiendam justitiam, et Dei mandata complenda, sola humana sufficere potest natura.

3. Parvuli propter salutem, quæ per Salvatorem Christum datur, baptizandi non sunt.

4. Potest homo in hac vita, præceptis Dei cognitis, ad tantam perfectionem justitiæ sine adiutorio gratiæ Salvatoris, per solum liberæ voluntatis arbitrium pervenire, ut etiam non sit necessarium dicere: *Dimitte nobis debita nostra.*

5. Illud, et ne nos inferas in tentationem, non ita intelligendum, tanquam divinum adiutorium poscere debeamus, ne in peccatum tentati decidamus, quoniam hoc in nostra positum est potestate, et ad hoc implendum sola sufficit hominis voluntas.

6. Non est orandus Deus ut contra peccati malum, et ad operandam justitiam sit noster adiutor.

7. Non opitulatur parvulis ad consequendam vitam æternam Christianæ gratiæ sacramentum.

(2. *Propositio abbatis Joachim, De unione divinæ Trinitatis in natura, damnata in concilio Lateranensi IV, sub Innocentio III, anno 1215. Collect. concilior., edit. Venetæ, anno 1730, tom. XIII, col. 929 seqq.*

1. Unitas divinarum personarum in natura non est vera et propria, sed quasi collectiva et similitudinaria, quemadmodum dicuntur multi homines unus populus, et multi fideles una Ecclesia.

(3. *Propositiones duæ, altera De usuris, altera De anima rationali, a Clemente V, in concilio generali Viennensi, anno 1311, damnatæ; illa Clementinar., lib. 1, tit., cap. 1, Fidei catholicæ, hæc lib. v, lit. 5, cap. unic. Ex gravi.*

1. Exercere usuras non est peccatum.

2. Anima rationalis non est vere et proprie forma corporis humani.

(4. *Propositiones Beguardorum et Beguinarum ab eodem Pontifice in eodem concilio damnatæ, Clementinarum lib. v, tit. 3, cap. 3, Ad Nostrum.*

1. Homo in vita præsentis tantum, et talem perfectionis gradum potest acquirere, quod reddatur penitus impeccabilis, et amplius in gratia proficere non valebit. Nam (ut dicitur) si quis potest semper proficere, posset aliquis Christo perfectior inveniri.

2. Jejunare non oportet hominem, nec orare, postquam gradus perfectionis hujusmodi fuerit assecutus, quia tunc sensualitas est ita spiritui et rationi subjecta, quod homo potest libere concedere corpori quidquid placet.

3. Illi qui sunt in prædicto gradu perfectionis et spiritali libertatis, non sunt humanæ subjecti obedientiæ, nec ad aliqua præcepta Ecclesiæ obligantur. Quia (ut asserunt) ubi spiritus Domini, ibi libertas (II Cor. III, 17.)

4. Homo potest ita finalem beatitudinem secundum omnem gradum perfectionis in præsentis assequi, sicut eam obtinebit in vita beata.

5. Quælibet intellectualis creatura in seipsa naturaliter est beata, et anima non indiget lumine gloriæ ipsam elevante ad Deum videndum, et eo beate fruendum.

6. Se in actibus exercere virtutum est hominis imperfecti, et perfecta anima licentiat a se virtutes.

7. Mulieris osculum (cum ad hoc natura non inclinet) est peccatum mortale; actus autem carnalis (cum ad hoc natura inclinet) peccatum non est, maxime cum tentatur exercens.

8. In elevatione corporis Christi non debent assurgere, nec eidem reverentiam exhibere, asserentes, quod esset imperfectionis ejusdem, si a puritate et altitudine suæ contemplationis tantum descenderent, quod circa mysterium, seu sacramentum Eucharistiæ, aut circa passionem humanitatis Christi aliqua cogitent.

(5. *Propositiones Joannis de Poliacio docto-*